

Nu är 5000 strutsböcker framme

Runt om i Sverige har bibliotekarier, biblioteksbesökare, ungdomar, författare och skolbarn bidragit till BIS:s (Bibliotek i Samhälle) insamling för att trycka böcker på arabiska till de västahariska flyktingbarnen.

Den första boken som skulle tryckas var min bok "Pojken som levde med strutsar", en sann historia om en västaharisk pojke. I somras fick det algeriska förlaget Casbah i uppdrag att trycka 5000 exemplar av boken.

I oktober reste jag till Alger för att se till att böckerna kommer fram till lägren. I Alger får jag veta att boken verkligen blivit tryckt, på tryckeriet står fem lastpallar med 1000 böcker på varje.

Nu är mitt stora bekymmer, hur skulle jag kunna frakta 2,5 ton böcker från Alger till flyktinglägren, en resa genom öknen på drygt 200 mil.

Det bekymret löser SADR:s ambassad i Alger. Frakten samordnas med annat material och körs med lastbil. Hamadi Belaiol från Utbildningsministeriet i lägren reser med en bit.

– Vi ville inte riskera att den dyrbara lasten kom bort, säger han när vi träffas på Utbildningsministeriet i lägren. För tre år sen fick vi 200 exemplar av strutsboken på arabiska hit, sen dess har vi drömt om att alla eleverna på alla våra 32 skolor ska få möjlighet att läsa boken. Varför? Jo, det är en bok om oss. En bok som stärker vår identitet. Alla har ju hört historien om strutspojken Hadara berättas. Han är någon vi kan vara stolta över. Dessutom är den på arabiska. Våra elever behöver läsa på arabiska för att kunna klara att studera vidare. Hitills har de nästan bara läroböcker på arabiska. De behöver också skönlitteratur. Ja, det behöver alla.

Utbildningsministeriet har bestämt att alla skolor ska ha skolbibliotek. Och varje skola ska ha en bibliotekarie som har hand om biblioteket på heltid. Det ska vara öppet hela dagarna, men varje klass ska komma dit en timme i veckan och sitta och läsa fritt. På många skolor är skolbiblioteken i gång. På andra finns det ett tomt rum och framför allt inga böcker. I de skolorna kommer "Pojken som levde med strutsar" att bli den första boken.

Samtidigt med böckerna har Utbildningsministeriet fått de första exemplaren av en lärarhandledning till strutsboken. Den berättar om hur svenska lärare och elever arbetat med boken. Jag skrev den på svenska, en 20-sidig handledning med lärartips och dikter, foton och brev gjorda av svenska lärare och elever. I handledningen finns också det enda fotot som någonsin togs på strutspojken Hadara och två sidor fakta om strutsar som svenska elever grävt fram. Lärarhandledningen översattes till arabiska i Sverige, blev tryckt i 1000 exemplar i Småland och sändes till lägren med Praktisk Solidaritets container.

– Nu sätter vi igång med distributionen, säger Hamadi Belaiol, biståndsansvarig på ministeriet. Böckerna fördelas på skolorna tillsammans med lärarhandledningen. Du vill kanske se böckerna?

Innanför en inhägnad står en lastbil inlåst. När bakdörrarna öppnas och jag ser de 5 pallarna med plastinslagna böcker får jag lite hjärtklappning. Böckerna är verkligen framme. En av dem som hjälper till att lasta ur böcker är Sidi Muhammed. Hans pappa är ökendetektiven som spelar en viktig roll i boken.

– Min pappa hann dö innan boken kom hit, säger han, men jag är så stolt över att han är med i boken. Kan du inte skriva en bok till. Snälla, du kan väl låta min pappa bli huvudpersonen i den nya boken.

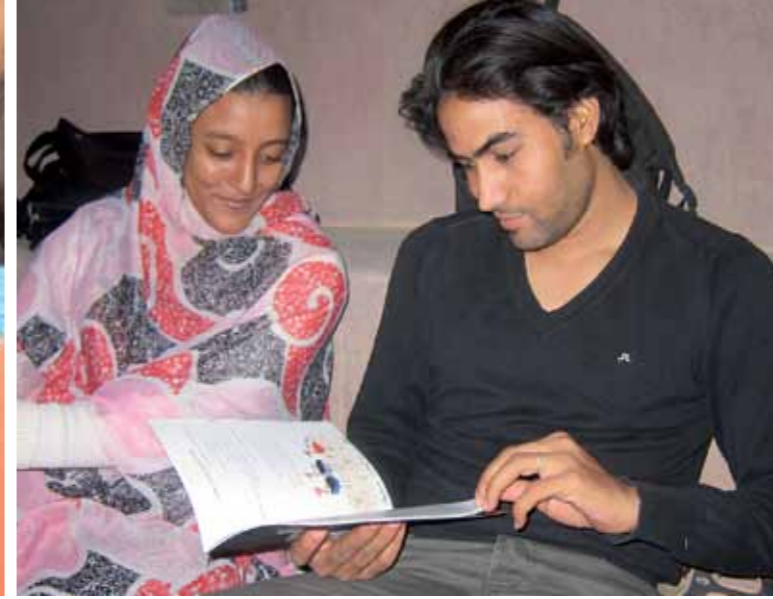
50 ex till första folkbiblioteket. 50 exemplar av boken körs till det nybyggda folkbiblioteket i lägret Smara. Själva byggnaden är klar, men bokhyllorna har inte kommit upp ännu. En del av biblioteket ska bara innehålla böcker på arabiska.

Nu får de sina första böcker på arabiska, 50 ex av Pojken som levde med strutsar och 1 ex av Mamma Mu.

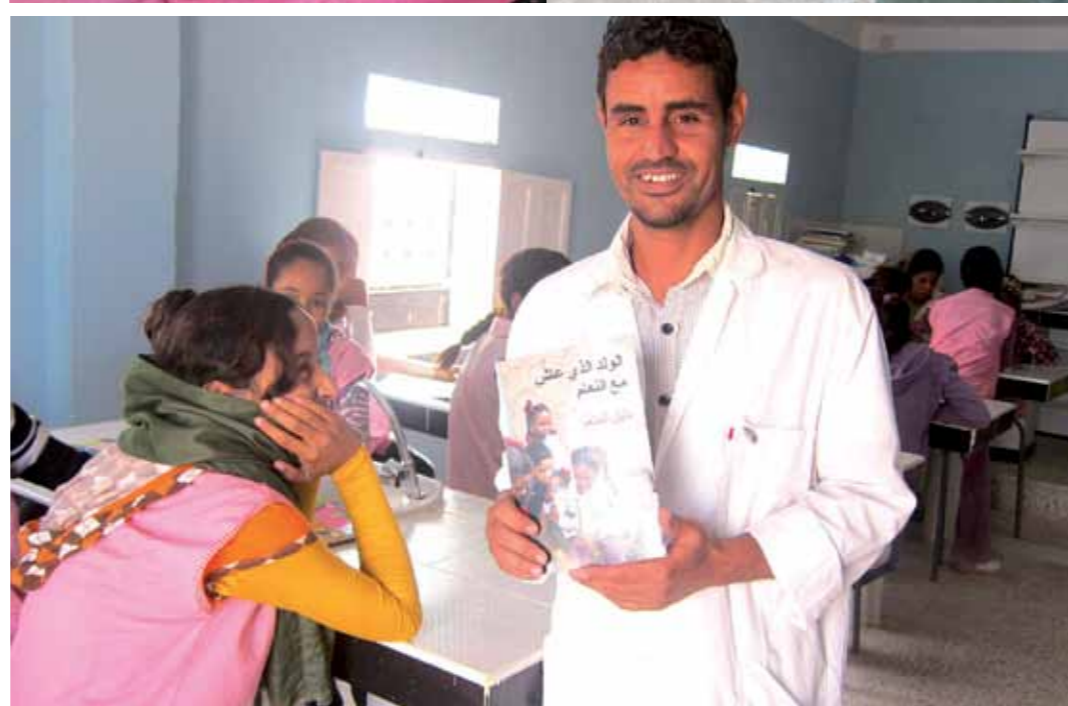
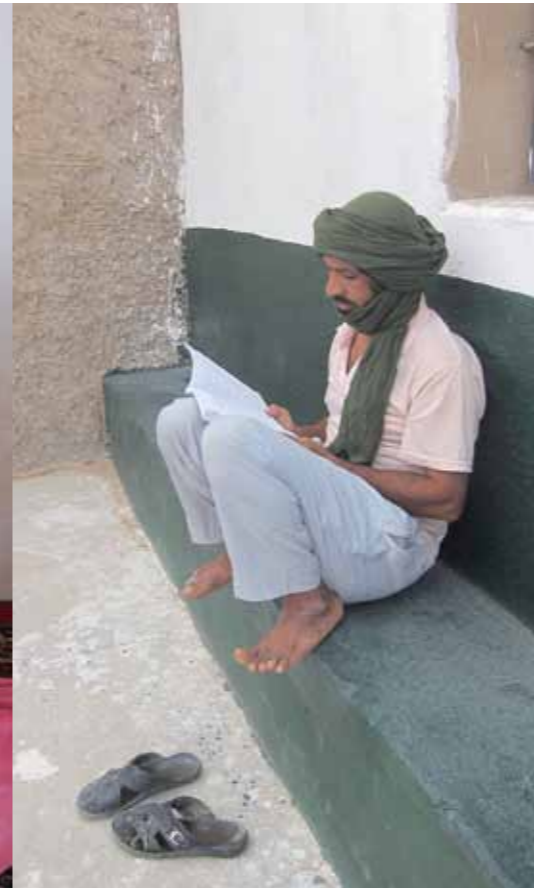
– Det är en bra start, säger bibliotekarien Beshir Mohamed Lahsen. Eftersom initiativet och pengarna till biblioteket och två bokbussar kommer från Spanien får vi böcker på spanska. Det är det inte så många som kan. Jag brinner för den arabiska litteraturen och det arabiska språket och vår egen kultur. Jag vill föra fram de gamla värdena som fanns i beduinlivet. Ärligheten. Gästfri-

Intresset för boken om Hadara på arabiska är stort.

En lärarhandledning fanns också med i gåvan från Sverige.

heten. Det muntliga berättandet. Vi vill att barnen börjar berätta igen.

Beshir arbetar halvtid på biblioteket och halvtid på den Nationella Radion.

– Vi sänder på FM på vårt eget språk hasania. Det når alla i lägren här i Algeriet, men hörs också i Västahara, Mauretania, Spanien och Mali. I alla de länderna finns det många som talar och förstår hasania. Jag ska översätta boken om Hadara till hasania och vi ska läsa upp den på radion.

Biblioteket har startat flera Läseklubbar för ungdomar. Ungdomar träffas på sin fritid och läser och pratar om böcker. Och varje måndag kväll har man kulturkväll som är öppen för alla, Bubisherkväll kallas det. Bubisher är en turfågel. Ser man en svart fågel med vit stjärt vet man att dagen kommer att bli bra för en bubisher kommer alltid med goda nyheter. Därför är Bubisher namnet på bokbussen.

– Det märkliga var att när vi började bygga biblioteket kom en bubisher och byggde bo i muren. Därför döpte vi biblioteket till Fågelboet.

Bokprat under stjärnorna. Varje måndag kväll lägger bibliotekets personal ut mattor i sanden utanför biblioteket. Dags för Bubisherkväll. Då samlas man under den gnistande stjärnhimlen och pratar böcker, läser högt, poeter kommer och läser sin egen poesi och man berättar historier för varandra.

Den kväll jag är med har handboken till Strutsboken kommit. Ingen vill tala om något annat. Alla tycker det är märkligt och härligt att en bok som utspelar sig hos dem i öknen verkligen blir läst i Sverige. Men mest av allt tittade de på fotot av Hadara, det är inte många som sett det tidigare. Och de tittar på fotot av tre svenska flickor som satt uppkrupna på en snödriva och läste ur "Pojken som levde med strutsar".

"Pojken som levde med strutsar" ska nu finnas på alla skolor i flyktinglägren.

– Hälsa de där flickorna att när de blir lite större hoppas jag de kommer hit till oss som volontärer och arbetar på biblioteket, säger Beshir.

– Be dom ta med lite snö också, säger en annan.

– Det viktigaste är att vi nu fått en kulturell kontakt med Sverige, fortsätter Beshir. Sverige för oss har varit kläder från Emmaus och makrill på burk. Böcker är lika viktiga. Böcker befriar tankar. Nästa månad när bokhyllorna har kommit upp sätter vårt folkbibliotek igång på riktigt. Jag ska jag låna ut böcker och prata böcker och få igång en massa skapande på bibliotek Fågelboet.

Bokbussen i öknen. Bokbussen Bubisher är dekorerad med roliga färgglada bilder och kör efter ett schema till alla skolorna i Smara. De lånar ut böcker till eleverna och träffar eleverna och diskuterar böcker de läst. Jag följer med bokbussen när de har med sig de första exemplaren av "Pojken som levde med strutsar" och handledningen. Dagens mål är högskolekolan Simon Bolivar. Pengarna till skolbygget kommer från Venezuela och skolbiblioteket har en bibliotekarie och många böcker, men samtliga på spanska. Nu får de se de första böckerna på arabiska och alla vill läsa boken om Hadara. Pojken Mohamed Igiar, 15 år snabb som en geparad och hugger en bok och börjar genast läsa. Några flickor fightas om handboken och läser den till slut högt så alla får höra.

När bibliotekstimmen är slut måste Mohammed lämna tillbaka boken. Han blir djupt besviken.

– Du får inte låna den i dag, säger bokbussens bibliotekarie Kabara Selma Ali. Den där boken är ny. Vi måste stämpla bibliotekets namn i den och få in den i vårt system. Men nästa vecka är jag tillbaka. Då kan du låna boken på riktigt.

Till mig säger Kabara:

– Bokbussen har funnits i tre år. Nästan inga böcker har försvunnit. Det hade vi inte trott.

När eleverna lämnat skolbiblioteket och Kabara ska åka vidare med bokbussen kommer två pojkar. De har hört talas om Hadaraboken. De vill absolut låna den.

– Kom igen nästa vecka. Alla vill läsa den där boken, säger hon till pojkarna och pekar på en av bilderna som är målade på bokbussens sida. Den förställer en kamel som läser en bok.

– Alla vill läsa om Hadara, säger hon. Till och med kamelerna.

Text och bilder: Monica Zak

Vill du stödja BIS: (Bibliotek i Samhälle) arbete med böcker på arabiska? Sätt in pengar på pg 33 53 16-6. Skriv Västahara på talongen.